

Undirvísingartilfar
At ferðast á netinum

Ábyrgdarringarnir

Grundspurningur:

Hvörjum hefur tú ábyrgdina
av á netinum?

Ábyrgdarringarnir

Grundspurningur:

Hvörjum hefur tú ábyrgdina av á netinum?

- Hugsa um sína ábyrgd, tá teir ikki eru á netinum
- Læra, at góður atburður á netinum krevur virðing og ábyrgd

Samanumtikið:

Næmingar kanna, hvat tað merkir at taka ábyrgd, bæði tá tað snýr seg at samskifta á netinum og andlit til andlits, soleiðis at teir kunnu læra at bera seg rætt at á netinum.

Næminganir sita í ringum, sum mynda ábyrgdarringarnar, fyri á henda hátt at kanna hvørja ábyrgd teir hava av sær sjálvum, vinum og familju umframt samfelagnum og umhvørvinum sum heild – bæði á netinum og uttanfyri.

Lærusetningur:

Næmingarnir:

- Hugsa um sína ábyrgd, tá teir eru á netinum

Fyrirreiking:

Nýt talvu

Mynda ábyrgdarringarnar í flokshølinum. Ringarnir skulu vera so stórir, at næmingarnir antin kunnu sita ella standa í teimum. Tú kanst nýta klistriband, band, stólar ella annað at mynda ringarnar við. Um til ber at vera úti, kann krit nýtast.

Prenta eintøk av næmingaskjalinum 'Mínir ábyrgdarringar'. Eitt eintak til hvønn næmingin. Næmingar skulu nýta saks.

Hygg at læraraeintakinum av 'Mínir ábyrgdarringar'. Skriva út 'Foreldraskjalið', sum børnini fáa heim við til foreldrini

Upphiting: 10 minuttir

Tekna ringarnar á talvuna

Spyr næmingarnar, hvörjum hetta líkist

Dømi svar:

- Eitt bullseye
- Dartskiva
- Tríggir ringar

Sig frá, at ringarnir minna teg á ábyrgdarringarnar

Greið frá orðinum ábyrgd, og hvat tað merkir í hesum sambandi.

Greið frá myndini á talvuni, sum vísir, hvussu ábyrgdin hjá okkum veksur, frá at vit hava ábyrgd av okkum sjálvum, til at vit eisini hava ábyrgd av heiminum kring okkum. Hvør ringur myndar ein persón ella ein bólk, sum vit hava ábyrgd av.

Uppgáva 1: 15 minuttir

Ábyrgd uttan fyri netið

Vit fara nú at nýta Ábyrgdarringarnar til at hyggja at ymsu sløgunum av ábyrgd, næmingarnir hava í gerandisdegnum. Tað kann vera ábyrgd av sær sjálvum, vinum og familju, umframt samfelagnum kring tey.

- Tey sjálv: innasti ringurin myndar ábyrgdina, næminganir hava av sær sjálvum. Til dømis at tey ansa eftir at vera sunn og trygg og ansa eftir sínum umdømi
- Vinir og familja: Mittasti ringurin myndar ábyrgdina, næmingar hava av vinum og familju. Til dømis at hjálpa til heima, fara til framfærslur hjá hvørjum øðrum ella bara at lurta, um vinir hava trupulleikar
- Samfelagið: Uttasti ringurin myndar ábyrgdina av samfelagnum. Til dømis at fylgja reglum í skúlanum ella í ferðsluni og at spæla við skili í skúlagarðinum

Bið næmingarnar standa í mittasta ringinum í myndini, tú hevur gjørt í flokkshølinum, og sig teimum, at teir nú standa í økinum, sum hevur við ábyrgd av sær sjálvum at gera.

Gev næmingunum eina líta løtu at hugsa um minst eitt dømi um ábyrgd, teir hava av sær sjálvum.

Bið triggjar næmingar geva sítt boð upp á ábyrgd, teir hava av sær sjálvum:

Dømi:

- At eta sunnan mat
- At gera skúlatíng
- At busta tenn
- At sova væl

Bið næmingarnar stilla seg í næsta ringin, sum myndar vinir og familju. Gev næmingunum eina líta løtu til at hugsa um minst eitt dømi um ábyrgd, teir hava av teimum, sum teir eru góðir við. Bið síðan næmingarnar siga einum øðrum næmingi teirra svar.

Dømi:

- Eg ansi eftir mínum systkjum
- Eg tømi uppvaskeimaskinuna
- Eg hyggi at dystum hjá mínum vinum.

Bið næmingarnar stilla seg í uttasta ringin, sum myndar samfelagið. Gev næmingunum eina líta løtu til at hugsa um minst eitt dømi um ábyrgd, teir hava av samfelagnum og umhvørvinum. Hetta eru fólk, sum tey kanska ikki kenna persónliga.

Far síðan kring ringin og spyr nakrar næmingar, hvat tey hava hugsað.

Dømi:

- Eg komi til venjing og í skúla til tíðina
- Eg dálki ikki náttúruna
- Eg tosi fólkaliga við øll

Uppgáfa 2: 15 minuttir

Kenn tína ábyrgd á netinum

Greið næmingunum frá, at tú hevur somu ábyrgd av tær sjálvum, tínum nærmastu og tínum samfelagi, tá tú ert á netinum, sum tá tú ikki ert á netinum.

Bið næmingarnar standa uttanfyri ábyrgdar-ringarnar. Sig teimum, at tú nú fert at lesa nakrar setningar upp, og at tey stillisluga skulu stilla seg í tann ringin, sum tey halda samsvara við setningin.

Til dømis, um tú sigur: “Eg sigi ikki mítt fulla navn fyri fólki á netinum, sum eg ikki kenni”, so skulu tey stilla seg í innasta ringin, tí hetta hevur við ábyrgd av einum sjálvum at gera.

Les hesar setningar hart, og gev næmingunum tíð til at flyta seg upp á pláss millum hvønn setningin:

Eg eri vinalig og tosi við virðing við onnur á netinum	Samfelag
Eg sigi ikki fólki á netinum, hvar vit búgva	Vinir og familja
Eg tosi bara við fólk, sum eg kenni, tá eg ikki eri á netinum	Sjálv
Eg leggi bert myndir og video av vinum á netið, um eg havi spurt tey fyrst	Vinir og familja
Eg taki ongantíð lut í happing á netinum	Samfelag
Eg vitji heimasíður, sum eru tryggjar og hóska til mín aldur	Sjálv
Eg taggi (frámerki) bert myndir og video av vinum, um eg havi spurt tey fyrst	Vinir og familja
Eg deili ongantíð privatar upplýsingar um mínar vinir við onnur	Vinir og familja
Eg nýti ikki tekstir hjá øðrum, og sigi, at eg havi skrivað teir	Samfelag
Eg ansi eftir, ikki at nýta ov nógva tíð á netinum	Sjálv
Eg nýti góðan málburð á netinum, tá eg skrivi til onnur	Samfelag
Eg nýti ikki dulnevni ella falskar profilar á netinum	Samfelag

Tak samanum við næmingunum, at tey hava ábyrgd av egnum atburði, líkamikið um tað er á netinum ella ikki. Eggja teimum til at taka hesa ábyrgd í álvara – bæði á netinum og uttanfyri – tí at taka ábyrgd er avgerandi, tá vit vilja vera góðir limir í tí

samfelagnum, vit øll hoyra til.

Gev næmingunum næmingaskjølina ‘Mínir ábyrgarringar’ og lat tey fylla teir út.

Samanumtøka: 5 minuttir

Tú kanst nýta hesar spurningar at kanna eftir, um næmingarnir hava skilt lærusetningin.

Spyr: Hvar eru teir triggjar ábyrgdarringarnir?

- Sjálv, vinir og familja, samfelag

Spyr: Nevn eina týðningarmikla ábyrgd, tú hevur á netinum?

- Svarini eru allarhelst ymisk. Bið tey hugsa um teir triggjar ymisku ringarnar, og hvussu vit hava ymisk sløg av ábyrgd av okkum sjálvum og øðrum á netinum

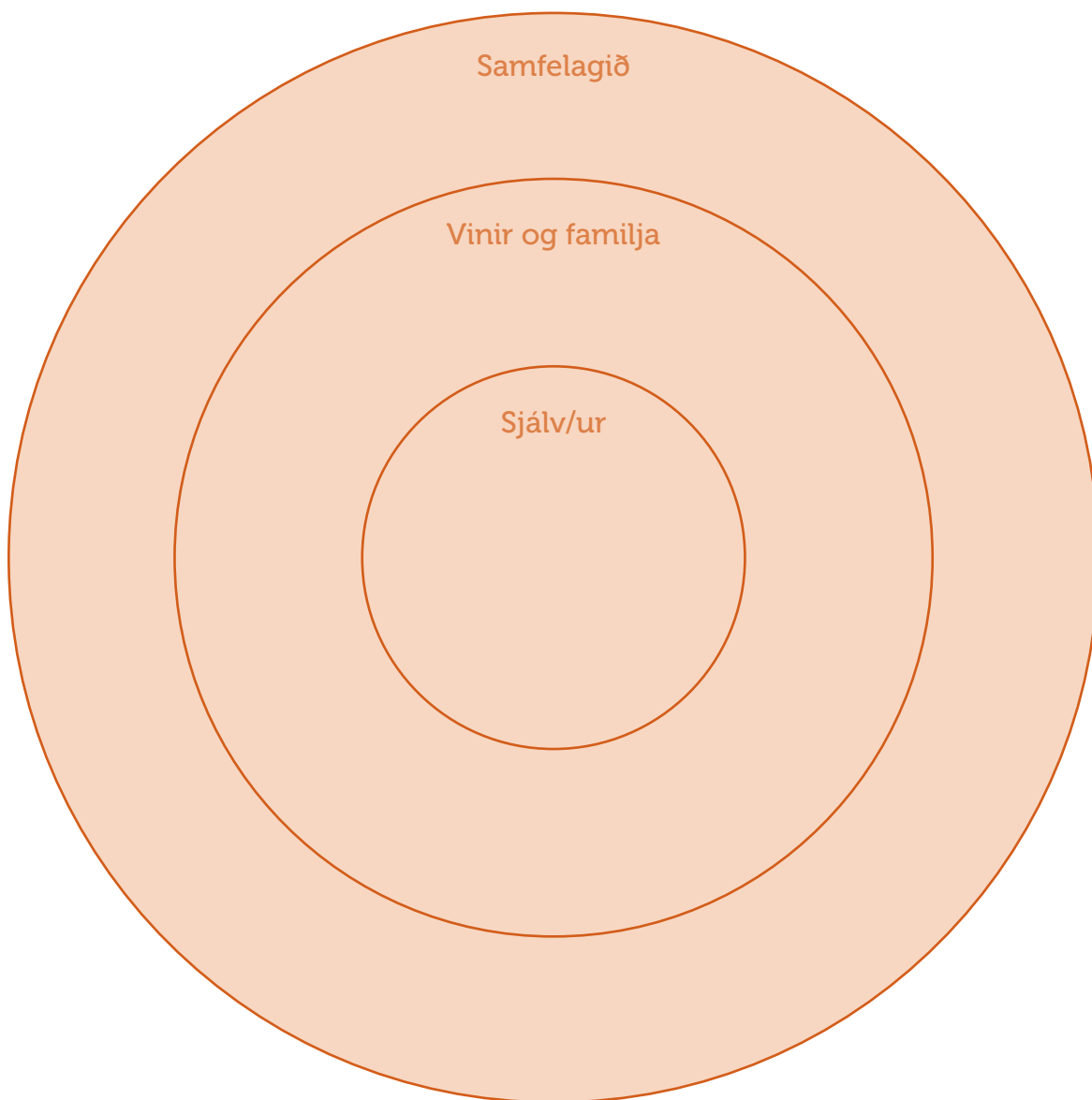
Spyr: Er nokur ábyrgd fyri øðrum, sum vit hava bæði á netinum og uttanfyri?

- Svarini eru allarhelst ymisk. Kanska onkur sigur: ‘tú skalt vera móti øðrum, sum tú vilt, at tey skulu vera móti tær’. Helst siga tey, at vit skulu vera vinalig móti øðrum, uttan mun til, um vit eru á netinum ella ikki

Næmingaskjal 1

Ábyrgdarringarnir

Niðast á síðuni eru nakrir setningar. Klipp teir út, og legg teir á *Ábyrgdarringatalvuna*, har tú heldur, at teir skulu vera.

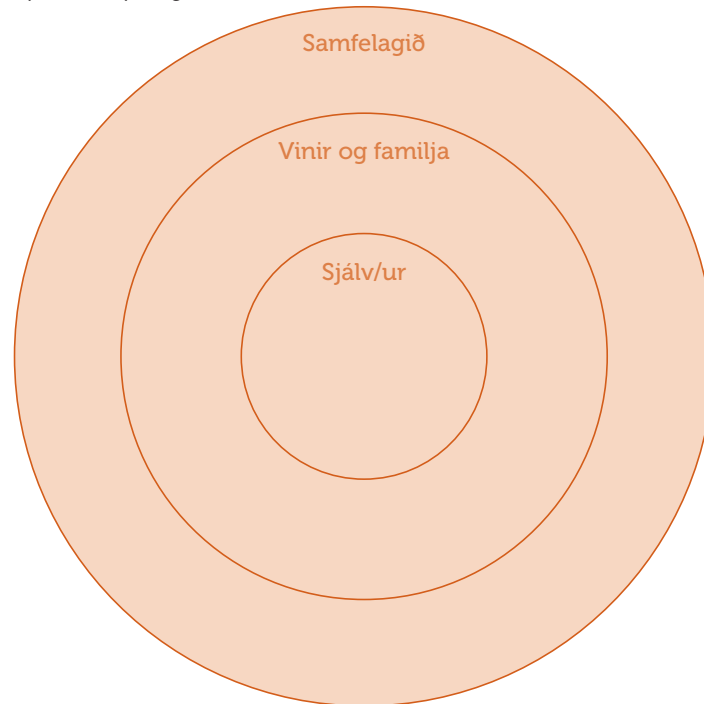
Klipp hesi út og legg á *talvuna*

Eg ansi eftir mínum loyniorðum	Eg eri ikki við til happing á netinum	Eg sigi mína hugsan virðiliga
Eg fái loyvi frá vinum, áðrenn eg leggi myndir av teimum á netið	Eg gevi ikki fólkkum, ið eg bert havi hitt á netinum, mitt telefonnummar	Eg sendi ikki nakað víðari, ið onnur kunnu vera kedd av

Næmingaskjal 2

Ábyrgdarringarnir

1. Les svarmöguleikarnar niðanfyri. Öll eru dæmi um, hvussu tú tekur ábyrgd av tær sjálvum, tínum vinum og familju ella samfelagnum. Skriva bókstavin á *talvuna*.
 - a. Eg spyrji, áðrenn eg brúki eina stuttliga mynd av mínum vini í talgildum samanhangi.
 - b. Eg havi einans vinaligt málbrúk, tá eg samskihti á netinum, við fartelesfon o.ø.
 - c. Eg haldi mítt loyniorð loyniligt

2. Vinir á sosialu miðlunum, spælarar sum tjatta í spølum á netinum, og liðfelagar mínir á ítróttarliðnum, eru allir partar av _____ .
 - a. Ítrótti
 - b. Felagsskapum
 - c. Talgildu miðlunum
3. Hvat merkir tað, at vera ein góður talgildur borgari?
 - a. At vera ein góður vinur á netinum
 - b. At vinna spøl á netinum
 - c. At hava virðing fyri øðrum á netinum

Svar:

1: sjálv=c, vinir og familja=a, samfelag=b

2: Rætta svarið er b. Ein felagsskapur er ein bólkur av fólki við somu bakgrund ella við somu áhugamálum.

3: Rætta svarið er c. Ein góður talgildur borgari er ein, sum er umhugsin og hevur virðing í sínari internetnýtslu.

HEIMASETNINGUR

Ábyrgdarringarnir

Vit taka ábyrgd – eisini á netinum.

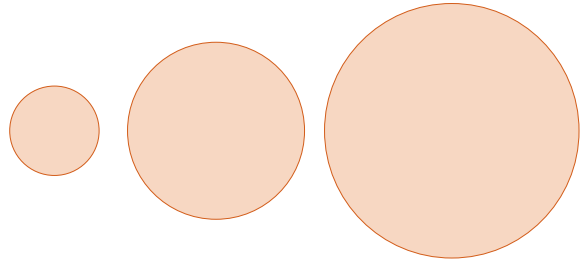
Vit eru öll talgildir borgarar, og hetta merkir, at vit eru partar av einum heimsumfatandi samfelag, sum er bundið saman av internetinum.

Vit eru góðir talgildir borgarar, og vit taka ábyrgd – bæði fyri okkum sjálvum, okkara vinum og okkara umhvørvi:

- Tá vit halda okkum til heimasíður, ið eru tryggar og aldurssvarandi, taka vit ábyrgd fyri okkum sjálvum
- Tá vit spyrja, áðrenn vit leggja myndir út av øðrum, taka vit ábyrgd av okkara vinum og familju
- Tá vit nýta góðan málburð á netinum, taka vit ábyrgd av okkara umhvørvi

Gerid eitt eintak av ábyrgdarringunum heima

- Tekna ringarnar á eitt papír
- Nevn tann innasta 'Eg', tann mittasta 'Vinir og familja' og tann uttasta 'umhvørvi'
- Tosið um, hvørja ábyrgd tit hava í ymsu ringunum, og skrivið á

Undirvísingargongd

Eftir hvørja lokna undirvísingargond, letur lærarin leiðslu skúlans eitt eintak av hesum skjali. Er talan um flokk, sum skal til munnliga próvtøku, verður skjalið eisini latið próvdómara.

Skúlaár	
Skúli	
Floksheiti	
Floksstig	4. flokkur
Lærugrein	Kristnikunnleiki
Lærari	

Heiti	Tryggari á netinum – Ábyrgdarringarnir
-------	--

Undirvísingarmiðlar	Tilfar, sum er gjørt til hetta undirvísingarevni, næmingaskjøl og foreldraskjøl, alnótin
Tímatal	Arbeitt verður við evninum <i>Tryggari á netinum</i> frá heystfrítíðini og til februar. Undirvísingartímar í alt uml. 20. Til evnið <i>Ábyrgdarringarnir</i> skulu nýtast 1-2 dupulttímar í kristnikunnleika
Førleikamál	<p>Støðisførleikar: at virða, at samskipa og at kanna</p> <p>Fakligir førleikar: Átrúnaður, lívsfatan og siðfrøði</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ At samtala um tilveruspurningar ▪ At samtala um siðvenju og siðalagsligan hugburð og atferð ▪ At samtala um ábyrgd av okkum sjálvum, medmenniskjum og náttúru <p>Høvuðstættirnir í kristnari trúgv, list og mentan í søguligum og nútíðarligum høpi</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ At tosa um høvuðstættirnar í kristnari trúgv
Arbeiðshættir	Floksundirvísing, kjak, skrivligar uppgávur, bólkaarbeiði og rørsluvirksemi
Eftirmeting (til egna nýtslu hjá læraranum)	<p>Í hvønn mun eydnaðist undirvísingargongdin?</p> <p>Var tilfarið hóskandi?</p> <p>Var tímatalið hóskandi?</p> <p>Í hvønn mun náddu næmingarnir settum førleikamálum?</p> <p>Hvussu eydnaðust ymsu arbeiðshættirnir?</p> <p>Uppskot til broytingar</p>

